

SCCM BESPEURT VERSNELLING DOOR REGELS VOOR INSPECTIEVAK ARBONORM OHSAS 18001 VERBREIDT ZICH LANGZAAM

VCA is in Nederland wijd verbreid, maar er zijn andere certificatieschema's op het terrein van arbeidsomstandigheden en veiligheid. ISO 14001 is een bekende op milieugebied, en de laatste jaren zien we voorzichtig OHSAS 18001 opkomen, een certificaat voor arbomanagement. Die twee worden allebei ondersteund door de Stichting Coördinatie Certificatie Milieu- en arbomanagementsystemen (SCCM).
Wat is OHSAS eigenlijk? En hoe verhoudt het zich tot VCA?

SCCM-directeur Frans Stuyt is er zelf verbaasd over, hoe groot het verschil is tussen de ontwikkeling van OHSAS 18001 en die van ISO 14001, een certificaat dat vanaf de jaren negentig snel opgang maakte. Het milieu stond toen erg in de aandacht, tot op EU-niveau. De Nederlandse overheid en werkgeversorganisatie VNO-NCW hadden behoefte aan een certificaat waarmee bedrijven kunnen demonstreren dat de aandacht voor hun omgeving helemaal in hun managementsysteem verankerd zit. De keus viel op het al bestaande ISO 14001. De SCCM werd opgericht om het kwaliteitsniveau van dat certificaat in Nederland te borgen.

VERANDERING

In 2004 besloot SCCM om ook de certificatie voor arbomanagementsystemen te coördineren. De keus viel op OHSAS

18001, ofwel Occupational Health and Safety Assessment series. Deze norm werd ontwikkeld door de British Standards Institution (BSI), is gepubliceerd in 1999, en daarna in veel landen overgenomen. Dat maakt dat OHSAS een internationaal draagvlak heeft dan VCA, dat vooral in en om Nederland bekendheid verwierf.

In Nederland zelf is OHSAS nog geen hardlopend artikel. Stuyt: "Er zijn nu 251 bedrijven die het voeren, tegenover 1905 met ISO 14001. Het liefst zien wij dat OHSAS minimaal dezelfde verspreiding gaat krijgen. Daar is alle reden voor, want de managementsystemen vullen elkaar aan. Eigenlijk hadden we ook echt verwacht dat we nu verder zouden zijn, want voor OHSAS zien we zelfs méér bedrijven in aanmerking komen dan voor ISO 14001. Maar milieu- en arbomanagementsystemen maken duidelijk een verschillende ontwikkeling door. De eerste categorie is actief gestimuleerd;

SCCM-directeur Frans Stuyt: niets belet ons om verder te groeien

de overheid had er destijds zelfs 50 miljoen gulden voor over. De laatste tijd kreeg ze opnieuw de wind in de rug door de aandacht voor duurzaam ondernemen. Bovendien is milieu een onderwerp met een extern effect, zoals ik dat maar even noem: bedrijven die er aantoonbaar hun best voor doen, kunnen daar een visitekaartje van maken. Voor arbo, dat meer een intern effect heeft, geldt dat veel minder.”

“De sfeer rond OHSAS is vanaf het begin kritisch geweest. VNO-NCW stond niet te springen; terwijl de vakbeweging juist liever heeft dat er op arbogebied harde wettelijke eisen worden gesteld. Bovendien wil die liever dat Nederland een bestaande ILO-norm overneemt. Mede daarom is er ook geen steun gekomen voor een NEN-norm op arbogebied. De overheid kwam daar liever niet tussen en heeft zich een tijd op de vlakke gehouden. Maar daar is recent verandering in gekomen. Dit voorjaar kondigde staatssecretaris De Krom officieel aan dat bedrijven met OHSAS 18001 in aanmerking komen voor de inspectievakantie. We merken dat dit invloed heeft.”

MINDER EEN CHECKLIST

Stuyt neemt waar dat bedrijven die eerst VCA voerden, maar het systeem “te beklemmend” vinden, overstappen op OHSAS. Niet dat het er veel zijn, maar ze voelen zich aangetrokken door het feit dat OHSAS meer toegesneden kan worden op de eigen bedrijfssituatie. Stuyt: “VCA is meer een checklist, om het zwart-wit te zeggen. Het OHSAS-systeem is er meer op gericht dat bedrijven aantoonbaar nadenken over doelen en de middelen om deze te realiseren.” Tot de overstappers behoren, mede daarom, vooral grotere bedrijven, al spreekt Stuyt tegen dat OHSAS minder geschikt zou zijn voor kleine bedrijven. Wel is het zo, zegt hij desgevraagd, dat OHSAS eerder méér inspanningen vraagt dan minder. “Vooral in het begin van het traject. VCA is soms makkelijker, in die zin dat je gewoon aan bepaalde eisen moet voldoen. De tegenkant daarvan is dat je voor VCA soms dingen doet omdat ze nu eenmaal voorgeschreven zijn, niet omdat ze bij je situatie passen. OHSAS biedt meer flexibiliteit. Maar dat vraagt wel eigen inspanningen.”

‘OHSAS 18001 VRAAGT MEER INSPANNINGEN VAN BEDRIJVEN DAN VCA’

Overigens is de overstap, voor zover die plaatsvindt, meestal niet totaal. OHSAS kent namelijk alleen bedrijfscertificatie, geen persoonscertificatie, en heeft daar ook geen plannen voor. Veel overstappers blijven daarom voor een deel van de medewerkers VCA-diploma's vragen, omdat dit een manier is om antwoord te geven op OHSAS-vragen over hoe het met de competenties van hun medewerkers zit.

In de 251 bedrijven die anno nu over een OHSAS-certificaat beschikken, zit geen duidelijke lijn. Het enige wat Stuyt kan zeggen is dat er grote bedrijven tussen zitten als PostNL, BAM, Van Gansewinkel Groep en DAF. Stuyt: “Die rapporteren voordelen als een daling van het ziekteverzuim en een stijging van de werknemerstevredenheid. Qua sector kan ik er niets over zeggen, zo divers is het: kantorenorganisaties,

“WE BIJTEN ELKAAR NIET”

De vraag ligt voor de hand: hoe ziet Stuyt de verhouding tussen SCCM en SSVV? Op directieniveau spreken beide stichtingen elkaar regelmatig. Dat is volgens Stuyt vooral omdat ze allebei dezelfde partners hebben, zoals de Raad voor Accreditatie, of het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. “Bij dat soort contacten stemmen we af en toe dingen op elkaar af. Inhoudelijk is er geen aanleiding geweest om samen te werken, laat staan dat we over een verdeling van het werkterrein praten. Voor heel veel bedrijven is VCA perfect, voor andere misschien minder. Maar de twee bijten elkaar in ieder geval niet. Nogmaals, de stap naar OHSAS vraagt extra inspanningen. Je moet dieper gaan met het inventariseren van risico's. Naleving van nationale wet- en regelgeving zit helemaal in het OHSAS 18001 systeem verankerd. Ook het werken volgens de PDCA-cyclus (Plan, Do, Check, Act - red.) zit er strakker in. Je moet steeds opnieuw doelen stellen. En tenslotte is kenmerkend dat OHSAS betrokkenheid van de personeelsvertegenwoordiging als eis stelt. Ook de CI's moeten daarmee contacten onderhouden.”

bouw, industrie - van alles.” Op de website van SCCM is het complete overzicht te vinden.

Ook qua ‘aanhang’ onder de certificatie-instellingen zien we een duidelijk verschil met VCA. Er zijn er 27 die VCA-audits doen, en tien die OHSAS-certificaten uitgeven.

VOORSPRONG

Al met al kunnen we niet zeggen dat OHSAS een directe concurrent van VCA is. Stuyt kent zelf geen opdrachtgevers die OHSAS als eis stellen, laat staan opdrachtgevers die alléén OHSAS willen. “Door de onbekendheid met OHSAS 18001 hebben bedrijven soms zelfs moeite om opdrachtgevers die VCA eisen ervan te overtuigen dat zij met OHSAS een veiligheidsniveau hebben dat op zijn minst vergelijkbaar is. VCA heeft echt een jarenlange voorsprong opgebouwd.” Toch denkt Stuyt wel dat er iets verandert. “Dat heeft te maken met incidenten zoals in het Moerdijkgebied. Bedrijven gaan elkaar aanspreken op hun externe en interne veiligheid, zoals ze dat vroeger deden op milieu-inspanningen. Er is nu ook veel te doen over de naleving van BRZO-regels, de regels voor bedrijven met zware risico's. Er worden in toenemende mate eisen gesteld aan de managementsystemen op dit gebied. Welnu, in Nederland hebben we voor de bescherming tegen zware ongevallen de NEN NTA 8620. Maar externe veiligheid kan niet zonder interne veiligheid, en dat is het gebied dat OHSAS bestrijkt. Bovendien geniet dat internationale erkenning. De ILO-norm wordt het in elk geval niet, dat is allang een gelopen race. Het is dus onontkoombaar dat er ooit een internationale ISO-standaard voor interne veiligheid komt, en daarvoor biedt OHSAS de basis. Inderdaad, niets let ons om verder te groeien.”

Tekst: Bernard van Lammeren

Foto: Vincent Basler